

Declarația văș o xakaja/drepturja

DINI JEKHE MANUSESQE K-O PANDAIMOS PUCHLĂRIPNASQO XAKAJ/DREPTO SEA LE MANUSENQE (ART. 63 THAJ 63-1 KATAR O CODO LA PROCEDURAQO PENALO)

Le informacie maj tele si tuqe dine ande jekh šib kai te xatăres/halôves la.

Šaj te inkeres tuqa kado documento ži kana teleares pandaimaŋar.

Te žanes ke san ūto/i ando pandaimos puchlăripnasqo anda kodoia ke si jekh vaj maj but aša/motivură te pakial-pe ke kerdian jekh vaj/sau maj but bută kai šaj te angherel tut ando pandaimos.

Daštis te žanes i kvalifikacia, i data thaj o than kaj patăl pes ke kerdian i infrakcia savesqe akuzonen tut thaj sosŋar sas ūtino ando pandaimos. Va avesă pučlo pal kadala bută save akuzonen tut andi vremia kana va bešasa kate. Šaj te aves inkerdo kate 24 čeasură.

Pala kodoia, angle so te aves meklo, o Prokurori la Republikaqo vaj/sau o krisărno la investigaciaqo šaj te lungărel o inkerimos le pandaimosqo panda 24 čeasură, kana o pandaimos so šaj te les tut anda le bută kerde tuŋar si maj but sar 1 berš. Kašte lungărien tiro inkerimos či maj trebul te aves angherdo angla kado Krisarno.

Kana agorel-pes/terminil-pe o phandaimos, o Prokurori la Republikaqo vaj/sau o krisărno la investigaciaqo šaj te mekel tut te žas avri vaj/sau šaj te šiol tut te žias angle o Krisarno. Te trebul te žias angle o Krisarno, atunč avela te aves ingherdo angla lešŋe maksimum 20 čeasură pala so agorde-pes/terminisardea-pe o phandaimos.

Te žianes ke si tut o drepto/xakaj/pravo te:

Penes jekhe manusesqe ke san pandado

Šaj te manghes varekon te akarel jekh manuș saveia bešes, sau tiro dad ile tiri dei, vaj jekh pral ile jekh pei kašte daštis te penes-lesqe ke san pandado.

Le šingale daštın te penen vi le manusesqe savesqe keres buki ke san pandado.

Te na aves Francezo, daštis te penes le šingalenqe te akaren le autoritată k-i konsolato le themesqi kotar san.

Normalo, kadala bută avela te aven kerde ando maksimo 3 čeasură kaŋar o momento so manghes len numaj kana naštıl pe, šaj vi maj palal.

Te keres tu rig ande jekh protekcia Žuridico, tiro tutoro vaj tiro pravarno sau tiro arakno va avela te avel pendo lesqe so si tuqa.

O Prokurori la Republikaqo vaj o krisărno la investigaciaqo daštın te na den tuqe kadala drepturi/xakaja/pravo, anda kodoia ke trebul te avel konservime le dovezi sau te na avel mudardo, pandado vaj mardo varekon.

Te des дума/vakăres jekhe manuseča

Daštis te manghes te des дума varekača lilorenča xramosaripe, le telefoņa vaj te avel varikon kate te des дума/vakăres leča.

O šingalo šaj te na mekel tut te des дума jeka persoanaqe kana nailo compatibilo le motivenča anda save san pandado. Vo va alosarela kana, sar thaj sode vremia šaj te vakăres. Te žianes ke či daštis te des дума maj but sar 30 minutea thaj o šingalo trebul te ašunel tut kana vakăres.

Te dikel tut jekh doktoro

Šaj te manghes te dikel tut jekh doktoro. Te bešes ando pandaimos maj but timp/vaxt sar 24 čeasură daštis te manghes te maj dikel tut jekh var maj but o doktoro.

Te keres tu rig ande jekh protekcia Žuridico, tiro tutoro vaj tiro pravarno vaj tiro arakno daštıl te manghel te dikel tut jekh doktoro.

Te keres declaracia tu korkoro, te penes so pušel tut vaj te na des дума khańć.

Maj anglal trebun musaj te penes kon san, tha pala kodoia si tut drepto/xakaj/pravo te:

- keres deklaracia korkoro,
- penes pale kana pušel tut,
- vaj te na vakăres/penes khańć.

Te avel tut jekh avokato

Te alosares o avokato

Katar o ĩnceputo/şird le pandaimosqo tha vi kana kames, te avel lungărdο tiro ankerimos, katar o ĩnceputo/şird şaj te manghes jekh avokato, savo kames tu. Te ĩ prinjianes ĩ jekh avokato vaj naştis te akares tire avokatos, şaj te manghes jekh avokato katar o them, bi lovenqo (commis d'office).

Tiro avokato daştil te avel akardo katar jekh persoana savenqa deas дума, atunć trebun vi tu te zanes o anav le avokatosko.

Te keres tu rig ande jekh protekcia Źuridico, tiro tutoro vaj tiro pravarno vaj tiro arakno daştil te manghel anda tute jekh avokato vaj te manghel jekh avokato katar o them.

Ażutimos le avokatosqo thaj o timpo/vaxt ži kana aresele

O avokato şaj te del дума tuqa 30 minutea bi te aşunel tumen konik. Te beşes maj but şaj te manghes te des дума tire avokatoqa jekh var maj but.

Vo va daştila vi te beşel tuqa kana puşen tut thaj ande sea le bută kai manghen tut le şingale te keres. Kaşte beşel tuqa trebun le manghes kado buki le şingalenqe.

Atunć, ande akava cazo, ka le şingale te puşen tut, kana ĩ puşen numaj kon san, trebun te aresele vi tiro avokato kaşte avel tumenqa. Te ĩ aresele o avokato ande 2 ceasura, le şingale daştin te puşen tut vi bi tiro avokato. Tha, te mekel len O Prokurori la Republikaqo vaj o krisărno la investigaciaqo von daştin te puşen tut vi angle so te aresele tiro avokato te trebuja le anketaqe.

Te aresele tiro avokato kana von şion tuqe puşimata, şaj te manghes te oprin pe kaşte daştis te des дума/vakăres tire avokatoqa.

O Prokurori la Republikaqo vaj o krisărno la investigaciaqo vaj o krisărno tar la libertatea qo thaj le pandaimosqo daştin te na muken o avokato te den дума tuqa, te aven nişte bare motivea, tha numa 12 ceasura kai daştin te aven dui var, thaj numaj kana o pandaimos so şaj te les tut anda le bută kerde tuşar si maj but sar 5 berş.

Te aves aţutime katar jekh tradukatori/rinĥibărno

Te ĩ des дума vaj te na xatăres Franezo, şaj te manghes te avel tuqa jekh tradukatori/rinĥibărno bi lovenqo kaşte daştis te vakăres tire avokatoqa hai te aţutil tut te penes pale kol puşimata.

Te penes bută kaşte mukel tut maj sigo katar o pandaimos

Şaj te penes bută ko Prokurori la Republikaqo vaj o krisărno la investigaciaqo, kana von va kamena te lugărel o pandaimos. Le bută kai va penesa si anda kodoia kai te mekel tut avri maj sigo.

Te dikes nişte bută dand-i tiri dosari

Te manghes tut vaj tiro avokato, şaj te manghes, anga so te penel tuqe ke tiro pandaimos va avel lungărdο, te daştis te dikes:

- o proceso-verbali la informaciaqo ke sas şiutino ando pandaimos puchlăripnasqo ;
- o certifikato vj le certificatea le sastimasqo kai kerdeas len o doktoro kana diklea tut;
- o proces-verbalo vaj le procesea-verbală le puchlăripnasqo.

Te penes so kames ko prokurori la Republikaqo

Pala 1 berş so mekel tut avri katar e pandaimos, şaj te manghes katar o prokurori la Republikaqo andai jekh lilorο recomandime le avisaqa la reĥepciaqo te dikes tiri dosari le proceduraqo thaj te daştis te keres unele observaci.